

Jong, arm en je wilt wat (te zeggen hebben)

Jongerenparticipatie van financieel kwetsbare jongeren: jongeren en volwassenen samen in gesprek over armoede en schulden beleid

Masterscriptie Liselot Marée

2020

“Dat jongeren eigenlijk meer de stem krijgen en dat ze niet altijd te horen krijgen van ‘dat zijn maar jongeren. Die weten niet wat ze willen.’ Maar jongeren weten heus wel wat ze willen, laat ze over dingen meebeslissen, want dan weet je echt wat de jongeren willen”. – Jongere, 18 (M)

“En hoe je je pen neerzet, dat zet je echt anders neer als je iemand gewoon letterlijk hebt gesproken. Anders is het iets wat ver van je bed staat, wordt het minder persoonlijk en schrijf je met minder liefde je beleid.” – Facilitator, 25 (V)

Liselot Marée

liselotmaree@gmail.com

Studentnummer: 6975720

Masterthesis 2020: Sociology : Contemporary Social Problems

Universiteit Utrecht

Stage locatie: Save the Children

Wetenschappelijke begeleider: Marco van Leeuwen

Stagebegeleider: Jeroen Horvers

Bron foto voorblad: Save the Children Nederland

Save the Children Universiteit Utrecht

Voorwoord

Voor je ligt mijn scriptie die de afsluiting vormt van het eind van de master *Sociology: Contemporary Social Problems*. Afgelopen maanden heb ik met plezier het binnenland team bij Save the Children versterkt. Het Corona-virus zorgde voor een andere invulling, maar desondanks heb ik veel geleerd over het werken in een organisatie (in crisistijd), interviewen, contact maken met jongeren en jongerenparticipatie. Dit was nooit mogelijk geweest zonder de steun van mijn collega's bij Save. Met speciale dank aan Jeroen Horvers, mijn begeleider, hij zorgde ervoor dat al in de eerste weken mijn stage onvergetelijk werd. Hij nam mij mee op werkbezoek, naar de *FunX debttalks* en een thematisch dag met betrekking tot participatie. Daarnaast wil ik ook graag Marjolein Weidema bedanken voor haar fijne samenwerking aan de Corona-vragenlijst, waarbij we jongeren hun mening laten geven. Erg belangrijk, zoals deze scriptie ook zal onderschrijven.

Verder wil ik alle participanten bedanken, zonder hen zou mijn onderzoek het daglicht niet hebben gezien. Ik ben erg blij dat door jullie medewerking de interviews online konden worden doorgezet. Voor de jongeren wens ik dat zij nog vaak hun stem kunnen laten horen en serieus worden genomen. En voor de professionals: zet jullie werk door, het is waardevol!

Ook mijn scriptie-supportgroep onder leiding van scriptiebegeleider Marco van Leeuwen kon online worden doorgezet. Dank voor jullie feedback, steun en inspiratie!

En ten slotte wil ik de thuis-crew bedanken. Afgelopen maanden zijn wij teruggetrokken bij onze (schoon)ouders en hebben daar hard kunnen werken aan onze scripties. Guus, Carla, Tom en Gerda, bedankt voor jullie steun in de vorm van voedsel, spelletjes, wandelingen en mentale support. En bovenal Frank, op wie ik trots ben omdat ook hij zijn studie afsluit, samen zijn wij een team!

Groet,

Liselot Marée

Abstract

This study aims to enhance our understanding of participation of financially vulnerable youth. Interviews are conducted to find out what participants perceive as effective youth participation and compared with definitions of effective participation in literature. For this, sixteen youth, professionals and policy makers are interviewed about their experience with youth participation. Literature shows that youth participation is most effective when youth take the initiative and get the possibility to protest to adult decisions. The interviews showed that it is almost impossible to achieve this in practice, especially with the focus group of financially vulnerable youth. Participation of financially vulnerable youth instead can be seen as a process, where facilitators help and teach the youth to use their voice. In this process, facilitators and other adults need to keep in mind the focus group's limited capacity of processing information. As such, they should keep it simple to let financially vulnerable youth participate in the most optimal way. Although adults do take the final decisions, it is important to take into consideration the view of the focus group and provide the youth with feedback after they participated. The experience of participation helps youth to develop themselves which aids them to take initiative in future situations. Save the Children, in advocating for more youth participation, is strongly advised to position themselves as expert in this field and establish a position of Technical Expert Youth Participation. From this perspective they can promote and advice on youth participation both internally and externally. Most of all, Save the Children's future projects should be focused on increasing long-term youth participation where youth participation occurs as a regular principle.

Keywords: Youth Participation, Financially Vulnerable Youth, Youth Political Activity, Youth Political Activity Netherlands, Vocational Education, Social Sciences

Inhoudsopgave

1. Introductie: jongeren betrekken bij armoedebeleid	11
2. Theoretisch kader	13
2.1 Het recht en nut van jongerenparticipatie	13
2.2 Jongerenparticipatie in theorie	13
2.3 Verwachtingen: van theorie naar praktijk	15
2.4 Participatie financieel kwetsbare jongeren	16
2.5 Verwachtingen: participatie kwetsbare jongeren	18
2.6 Hulp vanuit professionals	19
3. Methoden	21
3.1 Dataverzameling	21
3.2 Het verloop van het onderzoek	21
3.3 Participanten	23
3.4 Ethische overwegingen	24
4. Resultaten	25
4.1 Belang van jongerenparticipatie	25
4.2 Effectieve participatie in de praktijk	26
4.3 De normatieve dimensie	26
4.4 Structureel maken van jongerenparticipatie	27
4.5 De operationele dimensie	28
4.6 De fysieke dimensie	29
4.7 De attitudinale dimensie	31
4.8 Financieel kwetsbare jongeren	31
5. Conclusie en discussie	33
5.1 Discussie	35
5.2 Aanbevelingen	35
Literatuur	39
Bijlage 1: Interviewschema jongeren	43
Bijlage 2: Interviewschema professionals	47
Bijlage 3: Codeboek	51
Bijlage 4: Infographic – Advies Expert Jongerenparticipatie	53

1. Introductie: jongeren betrekken bij armoedebeleid

In 2017 groeiden 272.000 minderjarigen op in armoede (Sociaal Cultureel Planbureau, 2019). Volgens Divosa (2017) zijn dit één op de negen kinderen die onder het *niet-veel-maar-toereikend budget* opgroeien. Hierin wordt rekening gehouden met basisbehoeften en een minimale mate van ontspanning en sociale participatie. Als reactie op de armoedecijfers formuleerde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) in een kamerbrief de ambitie om kinderarmoede te reduceren, te voorkomen en te zorgen dat alle kinderen maatschappelijk mee kunnen doen (Staatssecretaris SZW, 2019). Het is belangrijk om armoede onder jongeren aan te pakken, omdat armoede op korte termijn negatieve gevolgen heeft voor de gezondheid, kans op buitensluiting en slechte schoolresultaten (Divosa, 2017; Evans & Kim, 2007; Nederlands Jeugd-instituut, 2015). Dit kan op langere termijn leiden tot een nadeliger toekomstperspectief en een verkorte levensduur.

Om ervoor te zorgen dat kinderen werkelijk worden geholpen, is het noodzakelijk om naar ze te luisteren en te vragen wat het kind nodig heeft. Dit werd in 1989 al opgenomen in het Internationaal Verdrag inzake der Rechten van het Kind, opgesteld door de Verenigde Naties in Artikel 12: de mening van het kind (UNICEF, 1989). Omdat een grote meerderheid van de aanwezige landen dit verdrag hebben ondertekend, betekende dit een grote stap voor de rechten van het kind. Onder artikel 12 wordt verstaan dat ieder kind het recht heeft om zijn of haar mening te uiten in beslissingen die het kind aangaan. Dit wordt participatie genoemd. Dit geldt voor ieder kind, ongeacht de leeftijd, omdat ieder kind in staat wordt geacht om zijn/haar mening te uiten. Vervolgens kan weging worden gegeven aan de mening van het kind op basis van de ontwikkeling van het kind (de mate van volwassenheid) en de mate van impact van de beslissing op het kind. Naast participatie als recht, is beleid met betrekking op kinderen bewezen efficiënter als naar de mening van kinderen wordt geluisterd (Head, 2011). Hulp sluit hierdoor beter aan en kan worden verbeterd aan de hand van de feedback die kinderen geven.

In dit onderzoek wordt gefocust op financieel kwetsbare jongeren die onderwijs volgen op het mbo, in de leeftijd van 16 tot 25 jaar. Deze groep bevindt zich in de transitiefase van kindertijd naar volwassene en omdat hier meer verantwoordelijkheid wordt gevraagd omtrent financiën is deze groep potentieel ontzettend kwetsbaar (Fernandes-Alcantara, 2014). Meerdere organisaties en gemeenten houden zich bezig met het aanpakken van armoede onder deze groep jongeren. Uit rapportages van onderzoek naar problemen omtrent kinderarmoede blijkt dat de mate van jongerenparticipatie nog erg laag is en wordt gepleit voor meer inspraak van jongeren. Dit geldt in nog sterkere mate voor jongeren van het mbo, omdat zij minder vaak gehoord worden of niet de verbale capaciteit hebben om zich te laten horen (Lancee & Van der Werfhorst, 2012). Door deze groep jongeren te laten participeren kunnen problemen met betrekking tot armoede onder kinderen en jongeren beter worden aangepakt. Zo riep in 2017 de Nederlandse Kinderombudsman in het rapport *"Alle Kinderen Kansrijk"* op om meer aandacht te besteden aan de stem van het kind (Kalverboer, 2017). Aan kinderen

moet worden gevraagd wat zij nodig hebben om zorgeloos op te groeien en hoe voorzieningen beter kunnen worden ingericht. Ook de Sociaal Economisch Raad (SER) adviseert aan gemeenten en relevante instanties dat de doelgroep beter begrepen en bereikt moet worden (SER, 2017). Daarnaast roept de SER op tot betere samenwerking tussen alle partijen. Zowel tussen landelijke en lokale partijen, als tussen scholen en het maatschappelijk middenveld. Door de jongeren te laten betrekken bij beleid, hoopt de SER dat vraag en aanbod beter bij elkaar aansluiten en armoede eerder wordt signaleerd en aangepakt.

De Niet-Gouvernementele Organisatie (NGO) Save the Children signaleert de roep om jongeren meer stem te geven en voor meer verbinding tussen lokale partijen en jongeren te zorgen. Save the Children is niet alleen internationaal actief om de rechten van het kind te waarborgen, maar heeft ook een scala aan binnenlandse projecten. Een dergelijk project, wat op dit moment in ontwikkeling is, is ALL-IN. Dit project focust op het ontwikkelen van een instrument om de verbinding tussen lokale uitvoeringsorganisaties in het sociale domein en financieel kwetsbare jongeren te versterken. Hierbij worden alle relevante partijen, beleidsmedewerkers, professionals en jongeren uitgenodigd aan tafel om samen te kijken hoe jongeren beter kunnen worden bereikt.

Op dit moment is er geen unaniem beeld over jongerenparticipatie en is er behoefte aan verhelderende conceptualisaties (Villa-Torres & Svanemyr, 2015). Meerdere auteurs hebben zich beziggehouden met dit onderwerp en kaders ontworpen om naar jongerenparticipatie te kijken. In het theoretisch kader worden enkele genoemd. Deze genoemde kaders hebben een theoretische focus, waarbij de link ontbreekt naar de praktijk. De kaders bieden inzicht in hoe een ideale situatie er in de praktijk uit zou zien, maar test niet of dit haalbaar is. Dit onderzoek wil bijdragen aan de wetenschappelijke discussie door te kijken hoe de theorie zich verhoudt met de praktijk.

De volgende vragen zijn leidend in dit onderzoek:

- *“Wat is effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren volgens literatuur en hoe verschilt dit met de praktijk?”*
- *“Wat zijn factoren die invloed hebben op effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren?”*
- *“Hoe kan Save the Children effectieve jongerenparticipatie van financieel kwetsbare jongeren faciliteren?”*

Om een beeld te krijgen van wat effectief is, worden door middel van literatuuronderzoek verschillende invalshoeken van effectieve jongerenparticipatie belicht. Vervolgens wordt aan professionals in het gebied van kinder-/jeugdarmoede én aan jongeren zelf gevraagd naar hun ervaringen en attitudes ten opzichte van jongerenparticipatie. Met de resultaten van dit onderzoek kan een advies worden gegeven aan Save the Children, maar ook aan andere instanties werkende met (financieel) kwetsbare jongeren, om jongerenparticipatie in de praktijk te verbeteren.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt eerst het concept jongerenparticipatie uitgelegd en vervolgens worden enkele kaders weergegeven om weer te geven hoe jongerenparticipatie op een theoretische manier wordt weergegeven. Het derde deel van de theorie gaat in op jongerenparticipatie van (financieel) kwetsbare jongeren en het hoofdstuk wordt afgesloten met de hulp die professionals kunnen verlenen en specifiek wat Save the Children in Nederland doet voor financieel kwetsbare jongeren.

2.1 Het recht en nut van jongerenparticipatie

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind ziet het recht van jongerenparticipatie, besproken in Artikel 12, als het recht dat jongeren zich vrijelijk mogen uiten over zaken die op hen van toepassing zijn (Verenigde Naties, 1989). Jongerenparticipatie is effectief wanneer jongeren actief worden betrokken bij het maken van beslissingen en een impact hebben op het proces dat hieraan voorafgaat (Checkoway & Richards-Schuster, 2004). Hierbij moeten jongeren gezien worden als hulpbronnen en partners, niet als een probleem of slechts een passieve aanwezigheid van de jongeren in dezelfde ruimte.

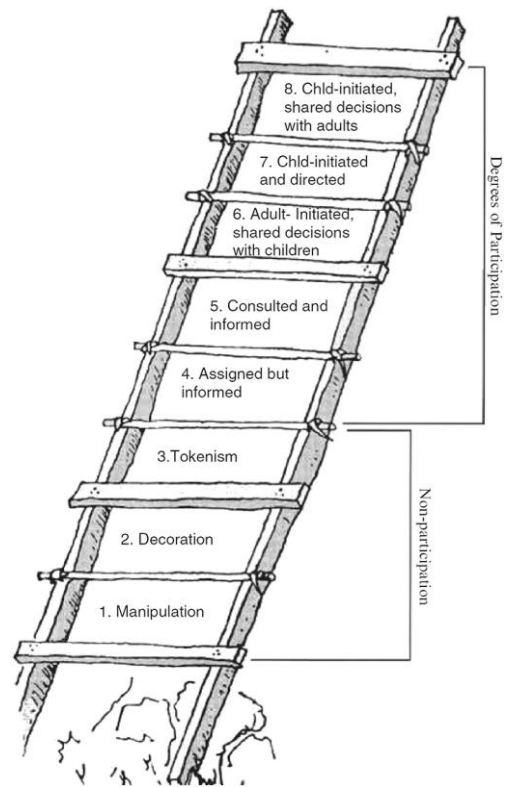
Naast dat jongerenparticipatie een recht is, hebben betrokken partijen voordeel aan jongerenparticipatie. Eventuele baten voor jongeren zelf zijn onder andere de vergroting van hun zelfvertrouwen, een mogelijkheid om hun mening te uiten op beleid dat op hun van toepassing is, het bouwen van een netwerk en het leren van leiderschapsvaardigheden (Checkoway & Gutierrez, 2006; Lansdown, 2011). Voor betrokken instanties levert jongerenparticipatie, wanneer er werkelijk geluisterd wordt, meer kennis op over de doelgroep. Hierdoor kan beter worden gekeken wat jongeren nodig hebben en kan beleid effectiever worden toegepast (MacDonald et al., 2011).

2.2 Jongerenparticipatie in theorie

Sinds vorige eeuw is jongerenparticipatie een terugkomend onderzoek in literatuur. Om een beter begrip te krijgen van jongerenparticipatie worden enkele kaders hieronder weergegeven.

Ladder van Participatie

Een veelvuldig geciteerd model is de 'Ladder van Participatie' van Roger Hart (1992), te zien in figuur 1. Hart besteedde aandacht aan participatie omdat kinderen door middel van participatie leren over hun rollen in de samenleving en hun verantwoordelijkheden (Hart, 2008). De treden van de ladder hebben als doel om verschillende gradaties van participatie aan te geven. De onderste drie treden staan voor vormen van 'schijn-participatie', waar jongeren slechts symbolisch worden gebruikt. Pas vanaf de vierde tree kan worden gesproken over werkelijke participatie. Effectieve participatie volgens Hart is wanneer kinderen zelf initiatief kunnen nemen en meebeslissen. Dit model wordt in dit onderzoek gebruikt om te analyseren of werkelijk de hoogste tree van de ladder bereikt wordt of dat er ook andere vormen worden gerespecteerd als effectief.

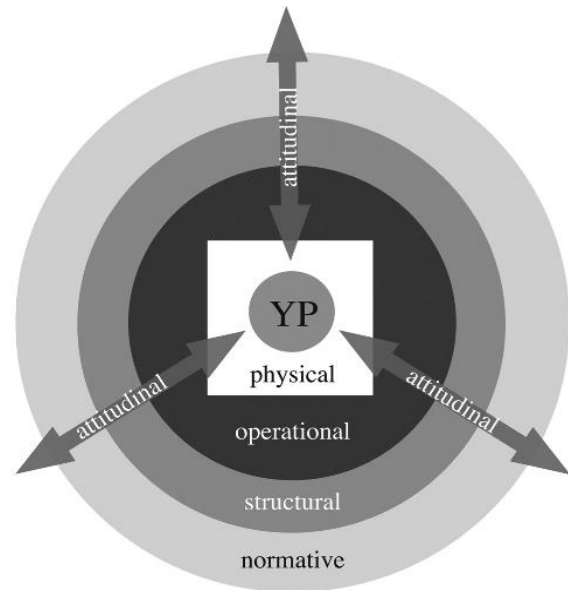
Figuur 1: Ladder van Participatie (Hart, 1992)

Stappen Commissie Kinderrechten

Naar aanleiding van vragen omtrent Artikel 12, publiceerde de Commissie Kinderrechten in 2009 een 'General Comment' (UN Committee on the Rights of the Child, 2009). Dit komt voort uit de behoefte voor een beter begrip van wat Artikel 12 exact inhoudt, om de kwaliteit te waarborgen en te zorgen dat ieder kind bereikt wordt. In deze publicatie worden de volgende vijf stappen die nodig zijn voor de implementatie van het recht tot participatie benadrukt: (1) het kind toegang tot informatie geven, (2) luisteren naar het kind, (3) het kind serieus nemen waarbij gewicht wordt gegeven aan de bekwaamheid van het kind, (4) het kind informeren over uitkomsten en (5) het kind mogelijkheid geven tot protest. Volgens de Commissie Kinderrechten moeten aan deze stappen worden voldaan om effectieve jongerenparticipatie te realiseren.

Ruimtelijke dimensies

Een minder bekend kader is die van Kudva (2009), hierbij wordt gekeken naar alle aspecten die nodig zijn voor participatie en is gebaseerd op meerdere dimensies (Kudva & Driskell, 2009). Figuur 2 geeft het schematische model weer. De kern van het model, staat voor jongeren-participatie. Volgens het model werkt jongerenparticipatie optimaal wanneer er aan de omliggende dimensies is voldaan. Hoe dichterbij de kern, hoe groter de visie en de ingezette middelen zijn om jongeren-participatie te faciliteren. De omliggende dimensies zijn te omschrijven als normatief, dit zijn de visie en doelen van de

Figuur 2: Ruimtelijke dimensies (Kudva & Driskell, 2009)

organisatie; Structureel, waarbinnen vorm wordt gegeven aan participatie door een budget op te stellen of banen te creëren; Operationeel, waarbij jongerenparticipatie in dagelijks functioneren naar voren komt en fysiek, waarbij een fysieke ruimte is aangewezen waar de jongerenparticipatie plaats kan vinden. De pijlen met “attitudinal” hebben betrekking op iedere dimensie en gaan over de algemene cultuur van acceptatie en support van jongerenparticipatie. De auteurs probeerden met dit model een nuttige methode te ontwikkelen om de vormen van dagelijkse jongerenparticipatie te analyseren (Kudva & Driskell, 2009).

2.3 Verwachtingen: van theorie naar praktijk

Uit de beschreven kaders blijkt dat er niet één geldende definitie van jongerenparticipatie is. De auteurs laten zien dat er verschillende gradaties van jongerenparticipatie zijn. Deze gradaties kunnen ook betrekking hebben op onvolledige jongerenparticipatie. Algemeen wordt verondersteld dat om effectieve jongerenparticipatie te bereiken een proces moet worden doorlopen (UN Committee on the Rights of the Child, 2009). Dit proces start bij het nadenken over jongerenparticipatie en het informeren van de jongeren. Daarnaast zal de organisatie ook ruimtelijke plekken moeten inrichten voor jongerenparticipatie. Optimale jongerenparticipatie is dat jongeren worden geïnformeerd, er naar jongeren geluisterd wordt, hun mening wordt meegewogen in beslissingen en jongeren de mogelijkheid hebben om zelf stappen te ondernemen (Hart, 1992; Kudva & Driskell, 2009).

Voor het beantwoorden van de 1^e onderzoeksvraag “Wat is effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren volgens literatuur en hoe verschilt dit met de praktijk?” is de verwachting

dat dat in ieder geval het model van Hart (1992) bekend is bij professionals in het gebied van jongerenparticipatie. Dit model wordt veelvuldig geciteerd en kent veel bekendheid in het gebied van jongerenparticipatie. Organisaties zullen van dit model gebruik maken om hun projecten in te richten. Hierbij wordt verwacht dat in de praktijk de hoogste tree van de ladder niet wordt bereikt, omdat de weg hier naartoe te lang is en vooral op andere vormen van participatie zal worden gefocust. Hierbij is vooral het überhaupt luisteren naar jongeren en mee laten beslissen van jongeren waar veel waarde aan wordt gehecht. Naar verwachting zullen de stappen opgeschreven door de Commissie Kinderrechten ook terugkomen in de praktijk, maar zal ook hier de laatste stap niet worden behaald. Dit heeft betrekking op jongeren de mogelijkheid geven tot protest. Uiteindelijke beslissingen of initiatief zal hoogstwaarschijnlijk niet bij de jongeren liggen, maar jongerenparticipatie zal vooral uit het serieus nemen van de mening van jongeren. Het laatste genoemde model (Kudva & Driskell, 2009) wordt gebruikt om de interviews te analyseren en de factoren die wel en niet bijdragen aan effectieve jongerenparticipatie te vergelijken met de dimensies die genoemd zijn in het model.

Dit zijn de belangrijkste bevindingen van paragraaf 2.2 en 2.3:

- ❖ Er bestaan verschillende gradaties van jongerenparticipatie: van onvolledige jongerenparticipatie, waarbij jongeren slechts symbolisch worden gebruikt of om af te vinken tot jongeren die zelf initiatief nemen.
- ❖ Volgens de Commissie Kinderrechten is participatie een proces waarbij de volgende stappen worden gevolgd: jongeren toegang geven tot informatie, luisteren naar de jongere, de jongere serieus nemen, terugkoppeling en recht tot protest.
- ❖ De nadruk van de theorie op initiatief en protest zal hoogstwaarschijnlijk in de praktijk geen weerklank vinden.
- ❖ Jongerenparticipatie zal zich naar verwachting in de praktijk meer richten op jongeren informeren en vragen om advies te geven.

2.4 Participatie financieel kwetsbare jongeren

In dit onderzoek wordt de nadruk gelegd op participatie van financieel kwetsbare jongeren, waarbij jongeren worden betrokken in organisaties en bij beleid die betrekking hebben op het aanpakken van armoede en schuldproblemen onder jongeren. Deze jongeren zijn financieel kwetsbaar omdat ze een hoog risico hebben op problemen met betrekking tot schulden en armoede. Deze problemen kunnen voortkomen uit een laag opleidingsniveau of vanuit de thuissituatie, waar bijvoorbeeld ouders of verzorgers moeite hebben met geld en bewust omgaan met geld niet wordt bijgebracht (Shim, et al., 2009). Dit kan echter ook het gevolg zijn van de transitiefase van kindertijd naar volwassene, waarbij jongeren meer financiële verantwoordelijkheden krijgen, maar kennis en/of ervaring ontbreekt om

hiermee om te gaan (Fernandes-Alcantara, 2014). Om de vraag te beantwoorden welke factoren bijdragen aan effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren worden hieronder al enkele noodzakelijkheden beschreven. Dit zal verder worden aangevuld met de resultaten van dit onderzoek.

Empowerment als voorwaarde voor participatie

Vanaf 1962 heeft de pedagoog Freire zich beziggehouden met empowerment van jongeren (Mohajer & Earnest, 2009). Freire beschrijft empowerment als een proces van bewustwording van de plek die de jongere inneemt in de wereld. In dit proces is er een rol voor een facilitator weggelegd die het gesprek aangaat met jongeren en de jongeren meeneemt om in stappen deze kritische blik van bewustzijn te creëren. Vervolgens groeit, door hierover na te denken en te praten, het besef dat de jongere enige mate van controle heeft om zijn omgeving te vormen naar zijn/haar eigen behoeften. De Verenigde Naties onderschrijven dit in hun definitie van empowerment als het proces van de ontwikkeling van vaardigheden en kennis om de eigen stem te gebruiken om de kwaliteit van eigen leven te veranderen en te verbeteren (OHCHR, 2015).

Het bewustmaken van hun eigen kunnen, is essentieel voor succesvolle jongerenparticipatie. Het komt vaak voor dat jongeren niet het gevoel hebben dat hun stem gehoord wordt of dat zij van enige betekenis kunnen zijn (Checkoway & Gutierrez, 2006). Dit moet eerst aan hun duidelijk worden gemaakt, waardoor jongeren bewust worden van hun eigen stem

Benaderen kwetsbare jongeren

Naast het bevorderen van empowerment, is het noodzakelijk om kwetsbare jongeren op een zorgvuldige manier te benaderen. Kwetsbare jongeren die zijn opgegroeid in een instabiele omgeving kunnen moeite hebben met vertrouwen. Dit wordt versterkt als volwassenen beloften maken en deze niet nakomen. Het kost tijd om met jongeren die geschaad zijn door hun verleden een nieuwe relatie op te bouwen. Volwassenen zullen zich moeten verplaatsen in de jongeren zelf en vanuit hun positie de wereld proberen te bekijken. Swartz (2011) die als antropoloog-socioloog onderzoek heeft gedaan naar kwetsbare jongeren onderschrijft dit. In haar reflectie naar aanleiding van haar veldwerk benoemt ze enkele strategieën waaronder het weloverwogen opbouwen van een relatie, het ontwikkelen van wederkerigheid, de machtsverschillen verzwakken en bewust worden van de taal die wordt gebruikt om met elkaar te communiceren.

Naast het weloverwogen benaderen van kwetsbare jongeren, is het noodzakelijk om na te denken over werkvormen die aansluiten bij de leefwereld van de jongeren (Swartz, 2011). Omdat de spanningsboog van jongeren over het algemeen korter is dan van volwassenen, is een vergadering waar uitsluitend gesproken en geluisterd wordt een vorm die niet past bij jongeren die hier niet hun

aandacht bij kunnen houden. De facilitator van jongerenparticipatie zal moeten nadenken over vormen wat de interesse van jongeren aanwakkert, waardoor participatie kindvriendelijk is. Kindvriendelijke participatie is bijvoorbeeld door gebruik te maken van creatieve vormen zoals dans, sport, theater en muziek. Ook kan gebruikt worden gemaakt van sociale media om de interesse van jongeren aan te wakkeren.

Rekening houden met stress door geldproblemen

Geldproblemen brengen onzekerheden met zich mee wat zich vaak uit in stress. Onzeker is of rekeningen kunnen worden betaald en hoe schuldeisers hierop zullen reageren. Doordat iemand langdurig stress ervaart, daalt het cognitieve vermogen van de hersenen. Mensen met geldproblemen denken vooral na over de korte termijn, over beslissingen die direct gevolgen hebben (Shah, et al., 2012). De kwetsbare groep heeft een verminderend vermogen om over lange-termijn beslissingen na te denken en verstandige beslissingen te nemen die later van invloed zijn. Dit geeft een verklaring waarom arme mensen vaak beslissingen nemen die op lange termijn niet in hun voordeel werken.

De beperkte hersencapaciteit heeft invloed op de manier waarop jongeren informatie over hulp biedende projecten verwerken. In de keuze om mee te doen, zullen de jongeren zich afvragen wat voor nut deelname heeft. Omdat op korte termijn meedoen vooral veel inzet vraagt van de jongeren, kiezen financieel kwetsbare jongeren sneller voor de makkelijke optie, wat inhoudt dat jongeren niet meedoen. Zo kan het maken van een account of het opzoeken van je BSN-nummer al een obstakel zijn. Bertrand et al. (2004) benoemt dit in het onderzoek naar gedrag in situaties van armoede. Als aanbevelingen voor beleid wordt meegegeven dat organisaties het proces moeten faciliteren door het gebruiksvriendelijk te maken en door middel van positieve houdingen vertrouwen te creëren.

2.5 Verwachtingen: participatie kwetsbare jongeren

In dit onderzoek wordt de vraag beantwoord *“Wat zijn factoren die invloed hebben op effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren?”* In hoofdstuk 4 wordt aan de hand van het besproken model van Kudva de interviews geanalyseerd en gekeken per dimensie naar factoren die wel of niet bijdragen aan effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren. In het model van Kudva is visie een primaire voorwaarde voor participatie. Verwacht wordt dat dit een obstakel is die professionals tegenkomen op hun weg om jongerenparticipatie te faciliteren. Waarbij professionals het gevoel krijgen dat volwassenen, waaronder beleidsmakers, weinig belang zien in de mening van jonge mensen. Een soortgelijk gevoel zal naar verwachting ook bij jongeren aanwezig zijn, waarbij jongeren het gevoel hebben niet serieus genomen te worden. Ook wanneer jongeren benaderd worden door

volwassenen zullen jongeren waarschijnlijk ervaren dat volwassenen zich onvoldoende aanpassen aan de situatie van de financieel kwetsbare jongeren. Er wordt daarentegen verwacht dat professionals hier meer bewust van zijn en zo simpel mogelijk communiceren naar de jongeren toe.

Dit zijn de belangrijkste bevindingen uit 2.4 en 2.5:

- ❖ Participatie is een proces waardoor de uitkomst geleidelijk een hogere waarde krijgt en jongeren in hun kracht worden gezet en aangemoedigd om meer gebruik te maken van hun eigen stem.
- ❖ Gebrek aan geld zorgt voor verminderd vermogen informatie te verwerken: hierdoor is het belangrijk dat communicatie simpel is en projecten aansluiten bij de leefwereld van de jongeren.

2.6 Hulp vanuit professionals

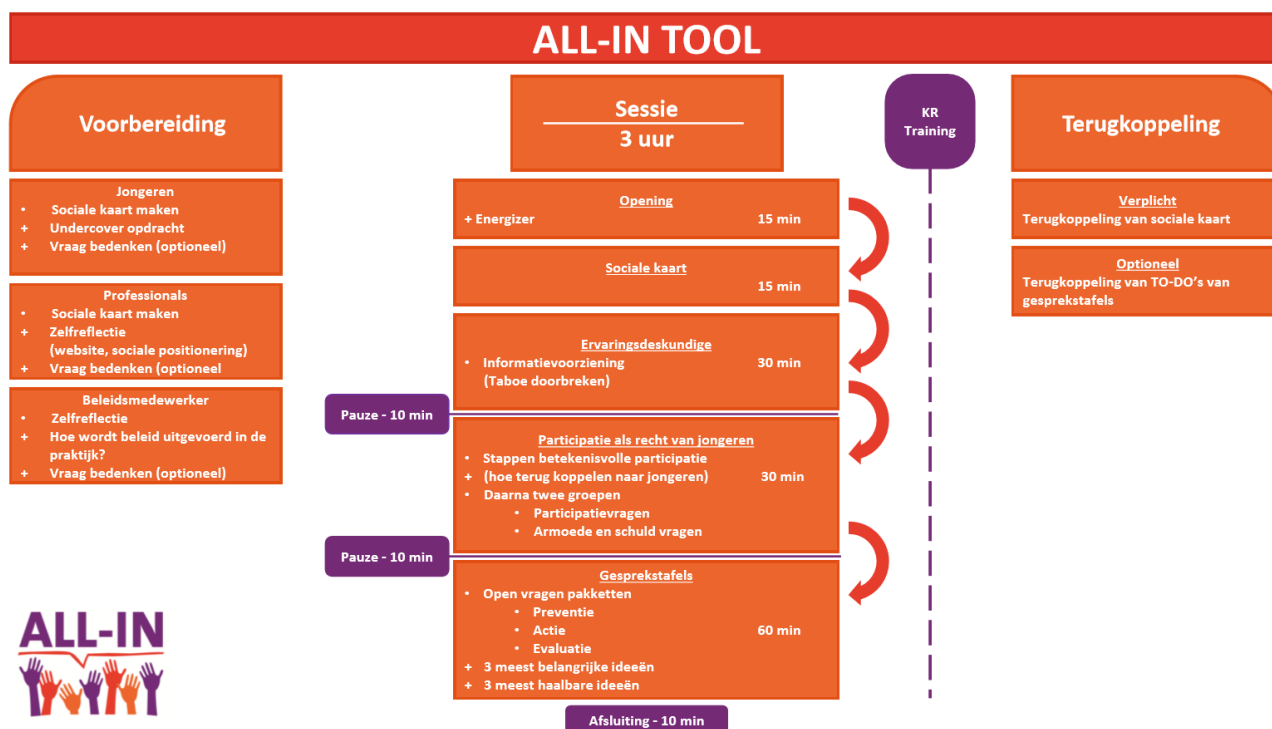
Om armoede en schulden aan te pakken zijn meerdere organisaties actief in het sociale domein. Organisaties binnen het sociale domein houden zich bezig met zorg, werk en ondersteuningsvraagstukken (Jansen, 2018). Hieronder vallen vraagstukken omtrent schulden en armoede, waarbij de organisaties afhankelijk en onafhankelijk van de overheid werken. De werkzaamheden kunnen informatief, adviserend of hulpgevend van aard zijn. Enkele voorbeelden zijn informatieverstopping door middel van consultaties en individuele budget coaching of hulp door middel van bijstandshulp en schuldhulpverlening. In sommige gevallen kan de gemeente een persoon verplicht stellen om hulpverlening te hebben. In dit geval zal een organisatie een plan maken met de cliënt, waar deze zich aan dient te houden omdat er anders consequenties volgen vanuit de overheid.

De organisatie Save the Children is in Nederland actief om jongeren van het mbo te helpen. Dit wordt gedaan door educatie te geven over armoede en schulden, jongeren te laten participeren in lokaal armoede en schulden beleid en door actief in te grijpen wanneer een jongere binnen het programma problemen heeft met armoede en/of schulden. Hierbij probeert Save the Children deze jongere op de goede plek te krijgen. Hieronder wordt meer uitleg gegeven over een specifieke methode van Save the Children waarbij financieel kwetsbare jongeren worden geholpen en de kans krijgen om te participeren.

ALL-IN

Een specifiek voorbeeld van een methode om financieel kwetsbare jongeren te laten participeren is ALL-IN. Deze methode is ontstaan vanuit Save the Children Noorwegen. Save the Children Nederland heeft dit vervolgens aangepast naar de Nederlandse context, in samenwerking met Defence for Children Nederland en Stimulansz. Anders dan in Noorwegen, zijn hier ook jongeren aan tafel

uitgenodigd. Het doel is om het gesprek over armoede en schulden aan te gaan tussen uitvoerende organisaties in het sociale domein en financieel kwetsbare jongeren. De methode bestaat uit 3 onderdelen, waarbij het middelste onderdeel geldt als de ALL-IN sessie, hier voorafgaand is de voorbereiding voor alle betrokken partijen en na de sessie vindt een terugkoppeling plaats aan de hand van de besproken zaken. Bij de ALL-IN sessie komen alle partijen samen om in gesprek te gaan over het bestaan aanbod, het armoedetaboe te verbreken en om de jongeren de mogelijkheid te geven om hun mening en advies te geven aan uitvoerende organisaties over het bestaande aanbod met betrekking tot armoede en schulden. De jongeren zijn hierbij om hun mening te geven over het aanbod en advies. Voor de uitvoerende organisaties kan de feedback van jongeren interessant zijn en verwerkt worden in hun beleidsplannen. Hiervoor is terugkoppeling naar de jongeren noodzakelijk, om te laten zien welke ideeën worden meegenomen en hoe dit wordt toegepast. Daarnaast is er voor uitvoerende organisaties en beleidsmedewerkers de mogelijkheid om een Kinderrechtentraining te volgen, deze training houdt zich bezig met het recht van participatie van jongeren. Figuur 3 geeft een samenvatting weer van de gehele methode.

Figuur 3: Infographic ALL-IN (bron: auteur)

3. Methoden

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke data is gebruikt en op wat voor manier deze is verzameld. Vervolgens wordt genoemd hoe het onderzoek is verlopen en welke participanten hebben meegedaan.

3.1 Dataverzameling

Om te beantwoorden welke factoren bijdragen aan effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren, is kwalitatief onderzoek uitgevoerd in de vorm van diepte-interviews. Hiervoor is gekozen om dieper inzicht te geven in participatie van financieel kwetsbare jongeren in de praktijk. Door middel van interviews kan verder worden doorggevraagd naar eigen ervaringen en de betekenis hiervan (Hennink et al., 2011). Er wordt gekeken vanuit het perspectief van de geïnterviewde persoon, ook wel het 'emic' perspectief genoemd. Vanuit dit perspectief wordt gekeken hoe deze persoon jongerenparticipatie ervaart en getracht te begrijpen waarom dit zo is.

3.2 Het verloop van het onderzoek

Opstellen interviewschema's

De basis van de interviews is opgesteld in een semigestructureerd interviewschema. Deze bestaat uit open vragen gecategoriseerd per thema. De volgorde van de vragen en thema's ligt niet vast, maar dient als richtlijn. Ook kan de onderzoeker ervoor kiezen om extra vragen te stellen, wanneer dit past binnen het verhaal van de participant. Aan het eind van het interview is het doel dat alle thema's zijn behandeld. Naast de vragen zijn in het interview schema 'probes' toegevoegd. Dit zijn labels die als herinnering dienen om naar bepaalde onderwerpen te vragen als deze niet worden verteld door de respondent zelf.

Voor de jongeren en professionals is een apart interview schema opgezet, dat aansluit bij de doelgroep. Voor de professionals zijn besproken thema's jongerenparticipatie binnen de organisatie, kosten en baten hiervan en succesfactoren en obstakels. Daarnaast wordt specifiek gevraagd naar participatie van financieel kwetsbare jongeren. Aan de jongeren wordt gevraagd over hun eigen mening van jongerenparticipatie en hun eigen ervaring, ook wordt er om tips gevraagd en wordt er stil gestaan bij het Corona-virus en de impact hiervan op hun eigen situatie. Om te controleren of de vragen duidelijk zijn, is het interviewschema besproken met de stagebegeleider en waar nodig aangepast.

Enkele interviews zijn door een ander persoon afgenomen en getranscribeerd, hierdoor wijken deze interviewvragen af van het opgestelde interviewschema. De inhoud komt echter overeen

met het interviewschema dat gebruikt is voor dit onderzoek waardoor het mogelijk is om de resultaten mee te nemen in de analyse. De interviewschema's zijn te vinden in Bijlage 1 en Bijlage 2.

Contact met de respondenten

Het contact met potentiële respondenten is gemaakt door middel van e-mail en whatsapp. Mails zijn gestuurd naar verschillende partijen die werden aangeraden door collega's of die gevonden zijn door middel van onderzoek op het internet. Via Whatsapp is contact gemaakt met jongeren die bij Save the Children ambassadeur zijn. Vijf Save-ambassadeurs wouden hieraan meewerken, twee gaven aan niet mee te kunnen werken omdat ze het te druk hadden. Daarnaast zijn 2 andere jongeren geïnterviewd, deze jongeren zijn naast jong ook zelf facilitators van jongerenparticipatie. Het contact met deze jongeren is gemaakt via hun begeleider die ook is geïnterviewd.

Omdat dit onderzoek plaats vond ten tijde van het Corona-virus, was het moeilijk om contact te maken met potentiële participanten. In de ideale situatie wordt tijdens een fysieke ontmoeting contact gemaakt, waardoor personen eerder bereid zijn om mee te werken. Uiteindelijk zijn er minder personen geïnterviewd dan gehoopt, vanwege tijd technische reden is besloten te stoppen met werven en te focussen op de resultaten van de 16 personen die wel zijn geïnterviewd.

Het moment van het Interview

Het moment van interviewen is gekozen door de respondent. De interviewer heeft vooraf gemeld dat zij flexibel is en de respondent zelf een moment kan uitzoeken wat hem/haar het beste uitkomt. Deelname is geheel vrijwillig en vertrouwelijk. Vooraf werd gemeld wat het doel van het onderzoek is, waarom er sprake is van een opname en werd er verteld over de anonieme verwerking van de gegevens.

Omdat ten tijde van de dataverzameling sprake was van het Corona-virus, zijn de interviews online gehouden. De overheid adviseerde burgers om thuis te blijven en sociaal contact te minimaliseren (Rijksoverheid, 2020). Hieraan is gehoor aangegeven door gebruik te maken van Skype of Microsoft Teams om online contact te maken. Dit maakte het toch mogelijk om de interviews voort te zetten. Echter een groot nadeel hiervan is dat non-verbale communicatie minder makkelijk gaat, dit wordt zoveel mogelijk opgelost door de webcam te gebruiken tijdens het interview. Wanneer de omstandigheden het mogelijk maken wordt aangeraden, vanwege de voordelen van een fysieke ontmoeting, om de interviews face-to-face te houden.

Analyse interviews

Na afloop van de interviews zijn de opnames getranscribeerd, hierbij is alles wat gezegd is volledig uitgetypt. Tijdens het transcriberen zijn alle namen en andere zaken weggelaten die kunnen herleiden naar de persoon. Vervolgens is de tekst geanalyseerd, waarbij coderingen zijn gekoppeld aan ieder stuk tekst. Hierbij is gebruik gemaakt van het programma *ATLAS.TI*. Alle teksten zijn minimaal twee keer doorgelezen, om zo passend mogelijke coderingen te vinden. Het codeboek is te vinden in bijlage 3.

3.3 Participanten

Jongeren

Voor dit onderzoek is aan jongeren in de leeftijdscategorie 18-25 gevraagd wat jongerenparticipatie voor hun heeft betekent en wat er volgens hun nodig is om effectieve jongerenparticipatie tot stand te laten komen. Vijf van de zes jongeren hebben in hun eigen gemeente meegedaan aan het project *Speakingminds*, een project vanuit *Save the Children*. Een andere jongere is actief binnen een jongerenraad. Alhoewel het feit dat alle jongeren ervaring hebben met participatie kan zorgen voor vertekening, is hiervoor gekozen omdat de jongeren kennis hebben over het onderwerp en hierdoor beter aan kunnen geven welke factoren wel en niet bijdragen aan effectieve participatie. Daarnaast hebben deze jongeren ook gemeen dat ze allen hebben meegesproken over problemen omtrent schulden en armoede. De meeste jongeren hebben zelf ervaring met geldproblemen.

Professionals

Naast jongeren wordt aan professionals gevraagd hoe zij jongerenparticipatie vormgeven en wat hierbij obstakels zijn. Deze professionals hebben verstand van jongerenparticipatie omdat zij betrokken zijn geweest bij onderzoek of zelf werkend zijn binnen organisaties of scholen die jongerenparticipatie faciliteren en zich bezighouden met armoede en schulden vraagstukken.

Beleidsmedewerkers

Naast jongeren en professionals, is aan enkele beleidsmedewerkers uit de regio Limburg gevraagd hoe zij het hebben ervaren om mee te werken aan een project omtrent jongerenparticipatie en wat zij nodig hebben om effectieve jongerenparticipatie vorm te geven. Deze interviews zijn al eerder afgenomen en getranscribeerd door een andere onderzoeker. Er is gekozen om deze interviews ook mee te nemen omdat ze waardevolle informatie bevatten over hoe gemeentes kunnen omgaan met jongerenparticipatie.

3.4 Ethische overwegingen

Om de privacy van de participanten te waarborgen zijn alle gegevens vertrouwelijk verwerkt. De opnames zijn na afloop van de transcriptie verwijderd. In de transcriptie worden geen zaken genoemd die kunnen terugleiden naar de persoon en ook deze zullen worden verwijderd zes maanden na het eind van de scriptie. De participanten zijn hierover van tevoren op de hoogte gebracht.

Er is geen reden om aan te nemen dat de interviews de participanten negatief hebben beïnvloed. Er zijn geen (potentieel) gevoelige vragen gesteld. Verder gaan de interviews over eigen ervaringen en eigen meningen, waarbij geen juist of onjuist antwoord is. Dit is bij de interviews met de jongeren nadrukkelijk genoemd. Tot slot zijn er zelfs redenen om aan te geven waarom deelname aan dit onderzoek juist positief is voor de jongeren. De jongeren krijgen namelijk de kans om hun eigen mening te geven over het onderwerp jongerenparticipatie en worden hierbij in hun kracht gezet.

4. Resultaten

Voor dit onderzoek zijn 16 personen geïnterviewd over hun ervaring met betrekking tot jongerenparticipatie, zie Tabel 1. De belangrijkste bevindingen uit de interviews worden hieronder weergegeven. Hierbij is gebruik gemaakt van het model van Kudva (2009), om aan de hand van de verschillende dimensies de gegeven input te analyseren.

Tabel 1: Kenmerken van participanten

Rol	Leeftijd en sekse	
Beleidsmedewerkers	Leeftijd onbekend, (V), (M)	
Professionals	Facilitators	35 (V), 23 (V) 25 (V), 28 (M)
	Begeleiders vanuit school	Leeftijd onbekend (V), (M), (M)
	Onderzoeker	35 (V)
Jongeren	18 (V), 22 (V), 20 (V), 20 (V), 25 (V), 18 (M)	

4.1 Belang van jongerenparticipatie

“Jongeren zien wel wat meer van de buurt en de wijk, omdat zij meer buiten zijn dan de burgemeester zelf. Die zit meestal maar op het kantoortje en dan beslissen ze maar.”

– Jongere, 25 (V)

Alle gesprokenen gaven aan jongerenparticipatie belangrijk te vinden en spreken over voordeel voor alle betrokken partijen. Het vaakst werd genoemd dat jongeren beter weten wat er speelt en dichterbij de samenleving staan dan de mensen op kantoor. Door het advies van jongeren kunnen organisaties ervoor zorgen dat hun hulp beter aansluit bij de vraag. Daarnaast wordt er een netwerk-argument gegeven; vanwege de jongerenparticipatie vindt er veel samenwerking plaats tussen meerdere partijen, waardoor een samenwerkingsnetwerk wordt opgebouwd. Een voorbeeld hiervan zijn de stageplekken die de gemeente aanbiedt en gevuld worden door de leerlingen. Een schoolmedewerker noemde als netwerk-argument dat jongerenparticipatie een manier is om aan partners een signaal te geven hoe goed je betrokken bent bij de doelgroep¹. Tenslotte het ontwikkelingsargument, dit gaat over de ontwikkeling van jongeren. Jongeren worden zelfverzekerder, zeggen zelf dat ze eerder mee

¹ *“Daarnaast speelt PR ook een rol, je kunt laten zien dat je maatschappelijk bezig bent als opleidingsinstituut.” – Schoolmedewerker (V)*

zullen praten en leren communicatievaardigheden zoals argumenteren en debatteren, die ze ook later kunnen toepassen².

4.2 Effectieve participatie in de praktijk

“Je hebt zo’n kloof, tussen jongeren en beleidsmedewerkers. Met aan de ene kant de beleidsmedewerker, van hoe beïnvloed je de beleidsmedewerker om gevraagd advies op te halen? En aan de andere kant om de jongeren ook ongevraagd advies terug te geven. [...] Dus daarin gingen wij experimenteren.” – Facilitator, 25 (V)

Uit de interviews bleek dat professionals bekend zijn met de Ladder van Hart. Eén van de facilitators (25, V) vertelde aan de hand van deze ladder wat voor stappen ze hebben ondernomen om jongerenparticipatie te faciliteren. Zoals hierboven geciteerd werd door middel van een jongerenraad gevraagd advies gegeven, maar kregen ook jongeren zelf de kans om ongevraagd advies te leveren. Dit ongevraagde advies is een voorbeeld waarbij de hoogste tree van de ladder wordt gehaald. Een ander voorbeeld hiervan is dat jongeren zelf een BBQ organiseerden rondom het thema geld en armoede. Een belangrijke opmerking hierbij, is dat er altijd facilitators zijn die de jongeren begeleiden in dit proces en het initiatief niet volledig wordt genomen door jongeren zelf. De jongeren gaven dit ook aan in de interviews, dat zij vaak enige mate van begeleiding van volwassenen nodig hebben³. In de conclusie wordt hierop teruggekomen.

Alhoewel in de literatuur meerdere modellen worden genoemd, kwamen deze niet voor in de interviews. Dit is vooral te verklaren aan de grote bekendheid van de Ladder van Participatie. Om de interviews te analyseren wordt in dit onderzoek gebruik gemaakt van het model van Kudva (2009), zie figuur 2. Het model bestaat uit vijf dimensies die ieder hieronder worden toegelicht en per onderdeel toegepast op de interviews.

4.3 De normatieve dimensie

De normatieve dimensie staat voor de visie en doelen van een organisatie met betrekking tot jongerenparticipatie (Kudva & Driskell, 2009). Dit is de meest kritische dimensie, omdat hiermee de begrenzing wordt weergegeven waarbinnen participatie plaats vindt. Als participatie niet als doel wordt uitgesproken, is de kans groot dat in de praktijk geen participatie tot stand komt.

² *“Hun enthousiasme om mee te mogen denken en praten gaat omhoog. Ik hoop ook, maar dat weet ik niet, dat ze ook sneller hun mening zullen geven” – Facilitator, 35 (V)*

³ *“Ik denk dat het opstarten wel met volwassenen zou moeten gaan. En dat dan jongeren het kunnen overnemen, volledig.” – Jongere, 25 (V)*

Erkenning meerwaarde van jongerenparticipatie

Onder de normatieve dimensie valt dat organisaties moeten inzien wat het nut is van jongerenparticipatie. Dit werd meerdere malen in de interviews genoemd. Organisaties moeten realiseren waarom juist jongeren moeten worden uitgenodigd en wat voor effect advies van jongeren heeft op hun aanbod. Hierbij hoort ook dat volwassenen de mening van jongeren serieus nemen. Vervolgens roept een facilitator (35, V) organisaties op om de vraag te beantwoorden: ‘Waarom willen we jongeren laten participeren?’ Het antwoord hierop vormt de basis voor de vervolg stappen en de werkelijke invulling van jongerenparticipatie.

Jongerenparticipatie op de agenda zetten

“We hebben een document opgesteld, waarin we onze wensen hebben beschreven. Het was echt een convenant dat door alle partijen ondertekend was. [...] Het is een intentieverklaring en dus heeft iedereen de verantwoordelijkheid. Je maakt met het convenant wel een afspraak met elkaar en omdat je hem zwart wit maakt heeft dat wel meer effect.”

– Beleidsmedewerker (V)

Naast realiseren dat jongerenparticipatie nut heeft, moet de eerste stap worden gezet door jongerenparticipatie op de agenda te zetten. Hierboven wordt genoemd hoe beleidsmedewerkers hun visie hebben uitgesproken om participatie op de agenda te zetten. Alhoewel het contract niet bindend is, kunnen de betrokken partijen refereren naar deze beschreven intentie waarin ze hun bereidheid hebben vastgelegd.

Visie afdwingen aan organisaties

Een ander voorbeeld dat valt binnen de normatieve dimensie is het afdwingen van jongerenparticipatie. Financieringsorganisatie ZonMW keert geen geld uit aan jongerenprojecten, wanneer jongeren niet zelf worden meegenomen⁴. Door jongerenparticipatie verplicht te maken, hopen meerdere professionals dat jongerenparticipatie een gewoonte wordt. ZonMW is hierin niet de enige, ook gemeentes oormerken geld specifiek voor jongerenparticipatie.

4.4 Structureel maken van jongerenparticipatie

De structurele dimensie geeft aan dat organisaties niet alleen jongerenparticipatie beschrijven in hun beleidsdoelen, maar hier ook vorm aan geven. Zo wordt er budget vrijgemaakt en worden er posities

⁴ *“Je ziet bijvoorbeeld ook bij ZonMW, dat het steeds belangrijker wordt dat als er onderzoeken worden gedaan, dat ook altijd een onderdeel wordt ingebracht in offertes dat jongeren en kinderen ook een stem krijgen.” – Onderzoeker (V)*

gecreëerd. Uit de interviews kwam naar voren dat veel participanten de wens hebben om jongerenparticipatie te verduurzamen en blijvend te maken.

Positie als aanjager jongerenparticipatie

“We zijn nu bezig met een evaluatie van de aanjager jongerenparticipatie, dus onze functie. En we worden nu voor de 3e keer verlengd en volgend jaar zouden ze ons dan een vast contract moeten geven. Maar waar positioneer je dat? [In beleid]” – Facilitator, 25 (V)

Voor een gesproken facilitator (V) is het volgende jaar cruciaal, zij is binnen de gemeente werkzaam als aanjager jongerenparticipatie, bij verlenging van contract heeft ze recht op een vaste aanstelling. Door een vaste aanstelling wordt haar positie officiëler en erkend. Binnen haar positie zet ze verschillende projecten op waarbij onder andere financieel kwetsbare jongeren de mogelijkheid krijgen om te participeren, daarnaast wordt ze vaak gevraagd voor advies. Een dergelijke positie versterkt de kwaliteit van jongerenparticipatie, waardoor jongeren nog effectiever worden bereikt.

Verduurzamen

“En steeds meer beleidsmedewerkers hebben door dat het [jongerenparticipatie] goed is om te doen. Of die moeten het doen en daardoor ervaren ze wel hoe tof het is om met die jongeren in gesprek te gaan.” – Facilitator, 23 (V)

Meerdere participanten gaven de wens aan om jongerenparticipatie te verduurzamen, een manier om dit te doen is door het structureel in te plannen van bijvoorbeeld een jongerenraad. Wanneer jongeren op een vast moment worden gevraagd weten alle betrokken partijen beter waar ze aan toe zijn, deze duidelijkheid is belangrijk voor beleidsmakers⁵. Tevens krijgen beleidsmakers uren om de adviesraad uit te voeren en naar de adviezen te kijken, zo wordt er meer bewust naar jongeren geluisterd en is het niet een incidentele gebeurtenis.

4.5 De operationele dimensie

De operationele dimensie gaat over de dagelijkse praktijk. Dus hoe jongerenparticipatie wordt vormgegeven in het dagelijks functioneren van een organisatie. Alleen al over deze dimensie kan een gehele thesis worden geschreven, daarom worden slechts enkele kenmerken genoemd, toegepast op kwetsbare jongeren.

⁵ *“In het begin was het heel belangrijk wat er verwacht wordt van een beleidsmaker. [...] Die duidelijke kaders zijn belangrijk. Veel beleidsmakers hebben dat nodig. Je moet aan de voorkant weten waar je aan toe bent.” – Beleidsmedewerker (V)*

Kindvriendelijk

Eerder al werd genoemd dat jongerenparticipatie moet worden ingevuld op een manier die bij de jongeren past. Om aansluiting te vinden bij financieel kwetsbare jongeren is het noodzakelijk communicatie hierop aan te passen. De meeste kwetsbare jongeren hebben een laag opleidingsniveau en ervaren problemen met het begrijpen van theoretische teksten. Door te communiceren in een begrijpelijk taal, of zoals genoemd *“Jip en Janneke taal”*, snappen jongeren beter wat van hun verwacht wordt⁶. Daarnaast kan illustratieve ondersteuning hierbij een hulpmiddel zijn. Ook bij het formuleren van teksten kunnen jongeren worden ingeschakeld, zo herschrijft een geïnterviewde jongere⁷ teksten van de gemeente zodat ze te begrijpen zijn voor de doelgroep.

Terugkoppeling

Over terugkoppeling: *“Ja want dan weet je dat er wel wordt gekeken en geluisterd. En niet zomaar in de prullenbak wordt gegooid, maar hier heb je een antwoord. Zo’n uitleg is altijd wel heel fijn.” – Jongere, 20 (V)*

Om de participatie ervaring te versterken en het negatieve beeld over communiceren met volwassenen weg te nemen, is het belangrijk om aan de jongeren een terugkoppeling te geven. Hierin moet worden verteld wat er gedaan is met de mening van de jongeren, waardoor je signaal afgeeft dat er echt wordt geluisterd. Jongeren gaven aan dit erg waardevol te vinden en dat ook wanneer er niets gebeurt met hun advies, dat zij dit te horen krijgen. Volgens de jongeren kan dit via de mail of binnen een nieuwe bijeenkomst, waar wordt opgemerkt door een professional dat er bij een bijeenkomst wel echt iets te vertellen moet zijn, omdat anders het negatieve gevoel wordt versterkt.

4.6 De fysieke dimensie

De kern van het model geeft de werkelijke plek aan waar jongerenparticipatie plaats vindt. Dit gaat over de fysieke ruimte en benodigde attributen. Omdat dit onderzoek is uitgevoerd ten tijde van de Corona pandemie is ook gevraagd naar online mogelijkheden van jongerenparticipatie.

⁶ *“Ze moeten makkelijker brieven formuleren en niet altijd zo formeel mogelijk en niet in normaal Nederlands praten. Er zijn genoeg die best wel willen meedelen, maar dit begrijpen gewoon niet hoe zij kunnen deelnemen en wat van hun verwacht wordt.” – Jongere, 25 (V)*

⁷ *“Door mijn opleiding snap ik die beleidstermen en vertaal ik die teksten. Bijvoorbeeld de tekst van een beleidsmedewerker, die ga ik helemaal vertalen naar Jip en Janneke taal.” – Jongere, 22 (V)*

Online

“Zo hebben we in de eerste week een dingetje opgezet waarbij je online kan samenwerken. Maar dat liep gewoon niet, [...] het moet echt vanuit de jongeren zelf komen. En toen kwam het vaste koffiemomentje, dat we normaal ook hebben om nu ook op Skype te doen. En dat sluit meer aan bij de jongeren en waar de behoefte is.” – Facilitator, 28 (M)

Jongeren noemden meerdere onlinemethoden die gebruikt kunnen worden om hun mening te geven. Bijvoorbeeld via sociale media kunnen online enquêtes worden verspreid of kan door middel van de poll-functie de opinie worden gepeild. Met behulp van een bekend persoon met veel volgers kan dit nog meer jongeren trekken⁸. Daarnaast kunnen organisaties hun eigen pagina's gebruiken. Hierbij werd genoemd dat deze pagina goed moet worden onderhouden om in beeld te blijven. Een gesproken facilitator vertelde over het belang om ook hier jongeren bij te betrekken. Zoals hierboven genoemd sloeg het eigen initiatief niet aan bij de jongeren, het moet juist echt vanuit de jongeren zelf komen. Tenslotte merkte iemand op dat het online nog moeilijker is om kwetsbare jongeren te bereiken, omdat deze groep niet altijd over een mobiel beschikt of laptops deelt met het gehele gezin.

Meerwaarde van fysieke ontmoeting

Onderzoeker over online jongerenparticipatie: *“Dat is wel een soort lightversie van jongerenparticipatie. Want als je echt met jongeren aan de slag wilt en ze nazorg wil verlenen, dan moet je wel echt voor zorgen dat het fysiek moet.” – Onderzoeker, 35 (V)*

Volwassenen noemen vaker de keerzijde van online participatie, zij zien de meerwaarde in van een fysieke ontmoeting. Online is mogelijk in een 'lightversie', maar een fysieke ontmoeting geeft meer mogelijkheden en maakt het makkelijker om veilige situaties te creëren.

Locatie

“Wij proberen ook zoveel mogelijk buiten school de lessen te volgen, dat werkt voor de studenten ook heel goed. Als de studenten op school zijn, verandert hun gedrag. Wanneer we buiten de vertrouwde omgeving zitten, dus niet op school, gaan studenten zich ook volwassener gedragen.” – Schoolmedewerker (M)

Over een locatie moet goed worden nagedacht. Meerdere participanten gaven aan dat dit op school kan, maar nog liever buiten de school. Docenten merkten op dat zijzelf en jongeren hier meer energie van krijgen en zich volwassener gedragen. Voor projecten met de gemeente is het gemeentehuis een

⁸ *“Of mensen die heel veel volgers hebben, zoals die Nikkie [Tutorials], dat zij wat online gooien [poll] en dat ze daar dan op stemmen.” – Jongere, 19 (V)*

geschikte plek en voor andere projecten kan het buurt/jongerencentrum een optie zijn. Tenslotte is het belangrijk dat de locatie makkelijk te bereiken is met OV of met de fiets⁹.

4.7 De attitudinale dimensie

De laatste dimensie gaat over de houding ten aanzien van jongerenparticipatie van alle betrokken partijen. Omdat attitudes raakvlakken hebben met alle dimensies, is de houding cruciaal voor het slagen of doen mislukken van jongerenparticipatie. Omdat nog niet iedereen zich toegankelijk opstelt tegenover jongerenparticipatie, is gedragsverandering belangrijk.

Gedragsverandering

“De gemeente begrenst niet tijdens het proces van het vormen van de adviezen, dat is juist goed voor de jongeren. Zo komt hun creativiteit het beste naar voren. Het is hun project en het zijn hun adviezen.” – Schoolmedewerker (M)

De houding van betrokken partijen is vaak genoemd als obstakel. Hulpverleners en beleidsmedewerkers moeten gemotiveerd zijn en realiseren dat het iets oplevert. Scholen moeten lesuren vrijmaken. Professionals moeten jongeren de ruimte geven en enthousiasme over kunnen dragen en jongeren moeten inzien dat er valt samen te werken met volwassenen en het waardevol is om je mening te kunnen geven. Deze gedragsverandering zal moeten worden gestimuleerd door professionals in het gebied van jongerenparticipatie, bijvoorbeeld door positieve ervaringen in de praktijk¹⁰.

4.8 Financieel kwetsbare jongeren

Hierboven zijn algemene zaken genoemd die ook zeker van toepassing zijn op financieel kwetsbare jongeren, hieronder wordt ingegaan op hoe financieel kwetsbare jongeren kunnen worden bereikt en hoe een ervaringsdeskundige voor meer openheid kan zorgen.

⁹ *“En doe een makkelijk bereikbare locatie. Dus niet achter in een dorpje, in een vergaderzaal waar geen bus in de buurt stopt. Maar doe het in het centrum, naast het station.” – Jongere, 22 (V)*

¹⁰ *Vraag: “En hoe kan je dan de volwassenen motiveren om daarin mee te doen?”*

“Door meerwaarde aan hun te laten blijken. Dus, laten zien dat het daadwerkelijk beter is als je jongeren erin gebruikt. Daar zelf de meerwaarde van laten inzien. En dat is soms best wel lastig. Want dat kost natuurlijk best wel veel tijd.” – Facilitator, 23 (V)

Bereiken van kwetsbare jongeren

Overeenkomend met de stappen van de kinderrechtencommissie, werd genoemd dat vooraf voldoende informatie moet worden gegeven. Jongeren willen graag weten wat er gaat gebeuren en waarom het voor hun interessant is. Daarnaast moeten de jongeren er iets voor terugkrijgen. Dit kan in de vorm van pizza of een tegoedbon. Dit kan ook een aandachtstrekker zijn waardoor jongeren besluiten om mee te doen.

Ervaringsdeskundige als rolmodel

“Sowieso moet iemand beginnen. Wat ik vaak merk als we met Speakingminds op pad gaan en als we voor een groep staan. Dan begin ik met mij kwetsbaar op te stellen en dan zie ik dat veel meer mensen volgen.” – Jongere, 20 (V)

Op praten over financiële kwetsbaarheid ligt een taboe, de meest genoemde oplossing is om geleidelijk meer diepgang te creëren en te beginnen met een ervaringsdeskundige die hierover kan vertellen. Het verhaal van de ervaringsdeskundige maakt het voor de jongeren makkelijker om zichzelf ook open te stellen en over zichzelf te praten. Ook lieten jongeren weten dat een dergelijk verhaal hoop geeft op een oplossing voor problemen rondom schulden en armoede.

5. Conclusie en discussie

Dit onderzoek focust op het recht tot participeren van jongeren, waarbij jongeren mee mogen denken en beslissen over vraagstukken die hun zelf aangaan. Al in 1989 werd dit recht internationaal erkent, maar vanwege gebrek aan duidelijke invulling kwam in 2009 de Commissie Kinderrechten van de VN met een extra aanvulling. Sindsdien kreeg jongerenparticipatie ook in Nederland meer invulling. Zo riep premier Rutte, tijdens de Corona persconferentie op 19 mei 2020, jongeren op om zich meer te bemoeien met de maatregelen rondom Corona, en volwassenen om meer naar het perspectief van jongeren te luisteren. Door te luisteren naar jongeren kan worden vastgesteld wat onder deze groep speelt en kan beleid hier beter bij aansluiten. Participatie van jongeren die de doelgroep van dit onderzoek vormen, namelijk financieel kwetsbare jongeren, blijkt in de praktijk erg lastig. Dit onderzoek heeft zich hierom gefocust op wat er nodig is voor effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren. De volgende onderzoeksvragen waren hiervoor leidend:

- *“Wat is effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren volgens literatuur en hoe verschilt dit met de praktijk?”*
- *“Wat zijn factoren die invloed hebben op effectieve participatie van financieel kwetsbare jongeren?”*
- *“Hoe kan Save the Children effectieve jongerenparticipatie van financieel kwetsbare jongeren faciliteren?”*

Hieronder wordt eerst een antwoord gegeven op de eerste twee onderzoeksvragen, vervolgens worden enkele beperkingen genoemd en dit onderzoek wordt afgesloten met aanbevelingen voor Save the Children en andere organisaties om effectieve jongerenparticipatie te faciliteren.

Dit onderzoek toont dat de theoretische principes van effectieve participatie niet volledige opgaan in de praktijk. In de literatuur wordt benoemd dat volgens Hart (1989) participatie effectief is wanneer het hoogste punt van zijn conceptuele participatieladder wordt bereikt (zie figuur 1), namelijk wanneer het initiatief bij jongeren ligt. Andere bronnen focussen vooral op participatie als proces. Dit kwam ook naar voren uit de interviews. De professionals gaven aan bekend te zijn met de Ladder van Participatie (Hart) en facilitators proberen jongeren de ruimte te geven om zelf met ideeën te komen. Echter gaven de jongeren aan het fijn te vinden dat volwassenen het eerste initiatief nemen, omdat zij begeleiding nodig hebben om een project op te zetten en volwassenen de meeste connecties hebben.

Uit de interviews kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de theoretische eisen van effectieve participatie nogal groot zijn en voor deze doelgroep is zelf initiatief nemen praktisch vaak niet haalbaar. Effectieve participatie kan in de praktijk plaatsvinden door middel van ondersteuning van volwassenen. Dit geldt in grotere mate voor de doelgroep van dit onderzoek. Vanuit de literatuur wordt al genoemd dat financieel kwetsbare jongeren veel aan hun hoofd hebben. Stress en gebrek aan

focus kunnen ervoor zorgen dat jongeren zich niet vol in kunnen zetten en daarnaast ook niet het gevoel hebben dat ze verschil kunnen maken (Bertrand et al., 2004; Shah, et al., 2012). Jongeren gaven wel aan gesterkt te zijn door hun ervaring met participatie, waar in de toekomst mogelijk wel opening is om initiatief te nemen.

De tweede onderzoeksvraag heeft betrekking op verdere factoren die invloed hebben op effectieve participatie. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van het model van Kudva (2009) om de interviews te analyseren en inzicht te krijgen in deze factoren die van invloed zijn. Dit model bestaat uit verschillende dimensies die zich als schillen vormen rondom de kern: de werkelijke participatie. De buitenste schil geeft aan wat er minimaal voor nodig is om participatie op te zetten. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat jongerenparticipatie staat of valt met de visie van organisaties. Het is belangrijk dat organisaties realiseren waarom jongerenparticipatie nuttig is en dit in hun doelen en beleidsplannen opschrijven. Vervolgens is het belangrijk dat er stappen worden gezet om de werkelijke ontmoeting te creëren.

Deze stappen hebben bijvoorbeeld te maken met, de tweede dimensie, verduurzaming van jongerenparticipatie. Dit kan door een werknemerspositie te creëren die verantwoordelijk is voor jongerenparticipatie binnen de organisatie. Een dergelijke positie waarborgt de kwaliteit en zorgt ervoor dat jongeren niet als token worden gebruikt, zoals de onderste treden van de ladder van participatie aangeven (Hart, 1992).

Andere factoren van invloed liggen nog dichterbij de werkelijke participatie. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het belangrijk is om vooraf te communiceren aan de jongeren wat ze kunnen verwachten van een project over participatie en wat het voor de jongeren oplevert. Hier kan worden verteld waarom de mening van jongeren nodig is, maar om echt de aandacht te trekken is het noodzakelijk dat er direct iets te halen valt voor de jongeren. Dit kan bijvoorbeeld gratis eten zijn, het spelen van games of een optreden van een bekende artiest. Zoals in de theorie wordt benoemd, moeten de facilitators een programma aanbieden dat aansluit bij de leefwereld van de jongeren en waarbij aanmelding simpel is (Bertrand et al., 2004; Swartz, 2011). Daarnaast moet de locatie makkelijk te bereiken zijn en bij voorkeur buiten de schoolmuren, omdat jongeren zich dan volwassener gedragen. Tenslotte wordt het belangrijk gevonden dat er een terugkoppeling plaats vindt. Voor alle partijen voelt het als een afsluiting van een project en voor jongeren wordt het gevoel dat zij serieus worden genomen hierdoor versterkt.

Al deze genoemde factoren vormen een antwoord op de tweede onderzoeksvraag en is daardoor veelomvattend. De belangrijkste factor die bijdraagt aan effectieve participatie is een duidelijke visie binnen de organisatie over het invullen en vormgeven aan jongerenparticipatie. Hierboven wordt het voorbeeld gegeven van een persoon die de positief bekleed waarin hij/zij

verantwoordelijk is voor jongerenparticipatie, dit kan ook worden gedaan door een werkgroep of andere manier wat bij de organisatie past. Inhoudelijk moet worden gekeken naar vormen en communicatie die passen bij de jongeren en moet veel waarde worden gehecht aan een terugkoppeling. De factoren vormen de basis van de adviezen die worden besproken na de discussie.

5.1 Discussie

De limitatie van dit onderzoek ligt in de keuze van participanten. Om te beginnen bemoeilijkten de omstandigheden rondom het Corona-virus de werving van respondenten. Idealiter waren er meerdere respondenten geïnterviewd, zoals meer professionals, om meer tips vanuit een professioneel oogpunt te krijgen. Verder zou in een ideale situatie ook meer jongeren zijn geïnterviewd die ervaring hebben binnen verschillende projecten. In dit onderzoek zijn voornamelijk jongeren gevraagd die deel hebben genomen aan projecten vanuit Save the Children. Echter zou het interessant zijn hier ook de perspectieven in mee te nemen van jongeren die mee hebben gedaan aan andere programma's binnen het thema armoede en schulden. Vooral diversiteit in duur van de programma's en locatie zou interessant zijn.

Daarnaast kan men kritiek opwerpen voor de keuze om alleen respondenten te interviewen die zelf ervaring hebben met projecten waarbinnen jongerenparticipatie centraal staat. Deze keuze is echter bewust gemaakt. Jongerenparticipatie is een moeilijk onderwerp en een interview hiervoor vereist voorkennis. Om meer de diepte in te kunnen gaan is daarom gekozen om slechts jongeren die ervaring hebben met participatie te interviewen. Deze keuze van selectie zorgt er echter voor dat er geen contact gemaakt is met jongeren die zelf initiatief hebben genomen om te participeren, hierdoor is het beeld hiervan onvolledig. Voor vervolgonderzoek is het interessant om ook mbo-jongeren die zelf initiatief nemen te benaderen.

Ten slotte is te weinig focus gelegd op financieel kwetsbare jongeren. Het zou goed zijn om in vervolgonderzoek een verschil te maken tussen financieel kwetsbare jongeren en niet-kwetsbare jongeren zodat duidelijker kan worden gemaakt hoe invulling van jongerenparticipatie voor deze groepen verschilt en of een achtergrond met schulden en armoede problematiek gevolgen heeft voor de deelname van financieel kwetsbare jongeren in participatie projecten.

5.2 Aanbevelingen

Om financieel kwetsbare jongeren nog beter te kunnen helpen worden hieronder enkele aanbevelingen gegeven. Deze gelden in eerste instantie voor Save the Children, maar zijn ook op andere organisaties toepasbaar. De aanbevelingen worden gegeven aan de hand van de dimensies van

Kudva (2009), dit zijn aanbevelingen gericht op de uitstraling van de organisatie, het structureel inzetten van jongerenparticipatie en de werkelijke invulling van jongerenparticipatie.

Een eerste aanbeveling heeft betrekking op de uitstraling van de organisatie, waarbij Save the Children een werknemerspositie creëert die dient als expert jongerenparticipatie en hiervoor budget vrij maakt. Bijlage 4 illustreert dit advies door middel van een infographic. Dit advies wordt gegeven omdat Save the Children graag andere organisaties wil aanmoedigen om jongeren mee te laten participeren, daarom wordt aangeraden het goede voorbeeld te geven. De positie moet het aanspreekpunt vormen voor interne en externe partijen voor advies over jongerenparticipatie. Save the Children kent binnen de organisatiestructuur al functies met een specifieke expertise, maar de *'Technical Expert Youth Participation'* bestaat nog niet. De hoofdtaken van deze positie zijn vierledig. Ten eerste zal deze positie het beleid van de organisatie ten opzichte van jongerenparticipatie opschrijven en doelen formuleren. De Technical Expert zal vervolgens deze doelen en prestaties halfjaarlijks evalueren. Een derde hoofdtak is om intern en extern advies te geven over jongerenparticipatie en het gebruik hiervan verder te promoten. Tenslotte is het noodzakelijk om kennis te blijven ontwikkelen over jongerenparticipatie, de verantwoordelijkheid hiervoor zal bij deze functie liggen. Naast deze hoofdtaken zal de Technical Expert er op toe zien dat financieel kwetsbare jongeren vaker worden uitgenodigd binnen de organisatie om mee te beslissen en te denken over programma's. Met het implementeren van deze functie versterk je als organisatie de boodschap die je wilt uitdragen, omdat je als organisatie ook zelf stappen onderneemt om financieel kwetsbare jongeren te laten participeren.

Wat betreft ALL-IN en participatie van financieel kwetsbare jongeren kwam uit dit onderzoek naar voren dat ALL-IN duidelijk moet maken dat deze methode een begin is. ALL-IN moet niet gezien worden als 'het vinkje zetten' dat aan jongerenparticipatie is voldaan. Om jongerenparticipatie waardevol te maken, is structureel inzetten belangrijk. ALL-IN kan hiervoor als injectie dienen, waarbij aan organisaties wordt laten zien hoe het is om met financieel kwetsbare jongeren te werken. Hier moet wel gestimuleerd worden om dit door te zetten. Een uitgebreide lijst met tips zal onderdeel moeten worden van het aanbod van ALL-IN, om deelnemers verder te kunnen helpen in het implementeren van jongerenparticipatie. Een andere toevoeging in het aanbod, is het geven van praktische tips aan de professionals voorafgaand aan de ALL-IN sessie, over hoe zij het beste met deze doelgroep kunnen omgaan. Vooral bewustwording van taalgebruik en het aanpassen aan de leefwereld van de jongeren zijn hier onderdelen van.

Voor de werkelijke invulling van ALL-IN werd meerdere malen genoemd dat het taboe van armoede doorbroken kan worden door middel van het verhaal laten vertellen door een ervaringsdeskundige in het gebied van armoede en of schulden. Dit is al een onderdeel van ALL-IN en

moet ook zeker een onderdeel blijven. In de interviews werd genoemd dat door middel van training een dergelijke ervaringsdeskundige nog beter kan worden in het overdragen van zijn of haar verhaal. Daarom wordt aangeraden om hier nog meer op te focussen.

In het uitdragen van het verhaal kan ook meer inzet worden op een bekende *influencer* die jongeren online meer verteld over wat het betekent om weinig geld te hebben. Het zou goed zijn voor Save the Children om een partnerschap aan te gaan met een bekend persoon die een grote invloed heeft op jongeren. Overigens wordt aangeraden om het gebruik van sociale media überhaupt uit te breiden. Jongeren zitten veel online en geven aan door polls, enquêtes en spelletjes hun mening te willen geven. Daarnaast komt Save the Children meer in beeld bij jongeren wanneer er regelmatig iets wordt gepost.

Tot slot wordt de keuze van de locatie als een belangrijke factor genoemd. Alhoewel jongeren het beste gevonden worden via scholen, is het noodzakelijk om jongerenparticipatie buiten de scholen plaats te laten vinden. Buiten de school gedragen jongeren zich volwassener. Daarnaast versterkt een trip naar buiten het gevoel dat jongeren serieus worden genomen.

Met deze adviezen kan Save the Children zich als organisatie verder ontwikkelen om een expert op het gebied van jongerenparticipatie te worden. Het laatste advies is om hier onderzoek naar blijven te doen en jongeren hierin te betrekken, want jongeren weten het beste wat er speelt in hun wereld.

Literatuur

- Bertrand, M., Mullainathan, S., & Shafir, E. (2004). A behavioral-economics view of poverty. *American Economic Review*, 94(2), 419-423.
- Checkoway, B. N., & Gutierrez, L. M. (2006). Youth participation and community change: An introduction. *Journal of community practice*, 14(1-2), 1-9.
- Checkoway, B., & Richards-Schuster, K. (2004). Youth participation in evaluation and research as a way of lifting new voices. *Children, Youth and Environments*, 14(2), 84-98.
- Divosa. (2017). *Handreiking aanpak kinderarmoede*. Verkregen via <https://www.divosa.nl/handreiking-aanpak-kinderarmoede>
- Evans, G. W., & Kim, P. (2007). Childhood poverty and health: Cumulative risk exposure and stress dysregulation. *Psychological Science*, 18(11), 953-957.
- Fernandes-Alcantara, A. L. (2014). *Vulnerable youth: Background and policies*. Washington, DC: Congressional Research Service.
- Hart, R. A. 1992. Children's Participation: From tokenism to citizenship. *Papers inness*, 92(6), Innocenti Essay.
- Hart, R. A. (2008). Stepping back from "the ladder": Reflections on a model of participatory work with children. In *Participation and learning* (pp. 19-31). Springer, Dordrecht.
- Head, B. W. (2011). Why not ask them? Mapping and promoting youth participation. *Children and Youth Services Review*, 33(4), 541-547.
- Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. 2011. *Qualitative Research Methods*. London: SA

Jansen, M. (2018). Het sociale domein en het echte leven. *Tijdschrift Voor Gezondheidswetenschappen*, 96(8), 302-303.

Kalverboer, M. (2017). *Alle kinderen kansrijk—Het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kinderen in armoede*. Den Haag: De Kinderombudsvrouw.

Kudva, N., & Driskell, D. (2009). Creating space for participation: The role of organizational practice in structuring youth participation. *Community Development*, 40(4), 367-380.

doi:10.1080/15575330903279705

Lancee, B., & Van de Werfhorst, Herman G. (2012). Income inequality and participation: A comparison of 24 European countries. *Social Science Research*, 41(5), 1166-1178.

Lansdown, G. (2011). Every child's right to be heard: A resource guide on the UN committee on the rights of the child general comment no. 12. *London: Save the Children/United Nations Children's Fund*.

MacDonald, J. A. M., Gagnon, A. J., Mitchell, C., Di Meglio, G., Rennick, J. E., & Cox, J. (2011). Include them and they will tell you: Learnings from a participatory process with youth. *Qualitative Health Research*, 21(8), 1127-1135.

Mohajer, N., & Earnest, J. (2009). Youth empowerment for the most vulnerable. *Health Education*.

Nederlands Jeugdinstituut. (2015). *Opgroeien en opvoeden in armoede*. Verkregen via

<https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede.pdf>

OHCHR. (2015). *Empowerment, inclusion, equality: Accelerating sustainable development with human rights*. Verkregen via

<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/MDGs/Post2015/EIEPamphlet.pdf>

Rijksoverheid. (2020). *Coronavirus Covid 19*. Geraadpleegd op 15 April 2020, via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19>

Save the Children & Defence for Children. (2019). *ALL-IN deskundige jongeren als aanjagers van verbinding lokale armoede- en schuldenaanpak in sociaal domein*. Ongepubliceerd.

Shah, A. K., Mullainathan, S., & Shafir, E. (2012). Some consequences of having too little. *Science*, 338(6107), 682-685.

Shim, S., Xiao, J. J., Barber, B. L., & Lyons, A. C. (2009). Pathways to life success: A conceptual model of financial well-being for young adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(6), 708-723.

Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). (2019). *Armoede in kaart*. Verkregen via <https://digitaal.scp.nl/armoedeinkaat2019/armoede-bij-kinderen-en-volwassenen/>

Sociaal-Economische Raad (SER). (2017). *Opgroeien zonder armoede*. Den Haag. Verkregen via <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2017/opgroeien-zonder-armoede.pdf>

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2019, December 19). *Toezegging AFB over de reductiedoelstelling kinderarmoede*. Geraadpleegd op 21 April 2020, via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/19/toezegging-afb-over-de-reductiedoelstelling-kinderarmoede>

Swartz, S. (2011). 'Going deep' and 'giving back': Strategies for exceeding ethical expectations when researching amongst vulnerable youth. *Qualitative Research*, 11(1), 47-68.

UNICEF. (1989). Convention on the rights of the child.

United Nations Committee on the Rights of the Child. (2009). General comment no. 12: The right of the child to be heard.

Villa-Torres, L., & Svanemyr, J. (2015). Ensuring youth's right to participation and promotion of youth leadership in the development of sexual and reproductive health policies and programs. *Journal of Adolescent Health, 56*(1), S51-S57.

Bijlage 1: Interviewschema jongeren

Hoi!

Alvast heel erg bedankt dat ik jou een paar vragen mag stellen.

Op dit moment loop ik stage bij Save the Children. Van hieruit doe ik onderzoek over het betrekken van jongeren in beslissingen binnen organisaties zoals op school, binnen de gemeente en andere organisaties die geleid zijn door volwassenen en jongeren proberen te helpen. Daarnaast ben ik benieuwd op welke manier jongeren hun stem kunnen laten horen.

Save the Children is een organisatie die zich bezig houdt met rechten van het kind en jongeren, hierbij hoort ook dat jongeren mee mogen doen en mogen beslissen.

Ik ben benieuwd wat je hiervan vindt en in hoeverre jij hiermee te maken hebt.

Als je de vragen niet direct snapt vertel dit aan mij, dan kan ik hopelijk de vraag verduidelijken.

Verder gaat het totaal om wat jij vindt en niet wat anderen vinden, er zijn geen foute antwoorden!

Dan zou ik je nu nog één keer vragen of je het goed vindt als ik dit interview opneem, dit maakt het voor mij makkelijker om te onderzoeken. Ik zal het interview thuis uittypen en daarna de opname verwijderen. Verder zal ik nergens jouw naam noemen, dus het zal volledig anoniem zijn. Is dit oké voor jou?

[Duidelijk akkoord]

Heb je verder nog vragen?

[Ja/nee]

Dan zal ik nu graag starten met de vragen.

Introductievragen

Vragen	Probes
Wie ben je?	Leeftijd
Hoe ziet je woonsituatie er op dit moment uit?	Thuis, kamers, samen
Wat voor opleiding doe je nu?	
Wat voor werk doe je, of niet?	Fulltime, part-time, sector. Hoe inkomen?
Wat wil je later worden?	

Eigen mening

Zoals ik al zei ben ik benieuwd naar hoe jij over jongerenparticipatie denkt.

[Vragen of hij/zij weet wat het is, anders vertellen dat jongerenparticipatie te maken heeft met mogen mee praten over zaken die jou aangaan. Bijvoorbeeld als er wordt gesproken over nieuwe afspraken om jongeren een plek te geven om te chillen, dat jij dan mee mag praten. Dit geldt ook als jij te horen krijgt dat jij misschien het huis uit moet of je ouders gaan scheiden, dat jij mee mag praten over de uiteindelijke beslissingen.]

Vragen	Probes
Weet jij wat jongerenparticipatie is? Vertel? [Controleren]	Informatie krijgen, in dialoog gaan, meebeslissen
Wat vind jij van jongerenparticipatie?	Waarom?
Hoe zie jij jongerenparticipatie voor je?	Wie betrokken, uitvoering. Verantwoordelijkheid. Initiatief
Wanneer is jongerenparticipatie betekenisvol?	

Eigen ervaring

Vragen	Probes
Heb jij wel eens je eigen mening mogen geven?	Vrijtijdsvoorziening, buurtvoorzieningen, inrichting openbare ruimte, onderwijs.
Hoe ben jij om je eigen mening gevraagd?	Direct, via school, jongerenraad, debat, vragenlijst
Eigen ervaring, wanneer heb jij het gevoel gehad dat jouw mening ertoe deed?	Thuis, School, Buiten school, Gemeente, Andere organisaties
Kan je hiervan een voorbeeld geven?	
Wat hebben deze mensen met jouw mening gedaan?	Op de hoogte gehouden? Geïnformeerd?
Hoe is de terugkoppeling gegaan? En wat zou je het liefste willen?	Fysiek, online, waarom wel/niet? Fijn?

Eigen wensen

Vragen	Probes
Waarom zou jij meer te zeggen willen hebben?	
Hoe kunnen organisaties jou het beste bereiken en betrekken bij hun project?	Hoe vinden en hoe erbij betrokken blijven
Wat zullen organisaties moeten doen om jou en andere jongeren enthousiast te maken en te houden?	

Tips

Vragen	Probes
Wat zou jij veranderen om de mening van jongeren mee te laten nemen?	
Hoe zou je dit doen?	
Heb je tips voor professionals die jongerenparticipatie willen opzetten binnen hun organisatie?	

Corona

Omdat we nu te maken hebben met het Corona-virus in de hele wereld, ben ik benieuwd wat dit voor jou betekent en hoe je hiermee omgaat.

Vragen	Probes
Wat betekent het Corona-virus voor jou?	School, werk, thuis, vrienden, angst
Hoe ga jij hiermee om?	
Wat heb jij nodig op dit moment van anderen om hier doorheen te komen?	School, ouders, gemeente, organisaties
Heb jij vragen over het Corona-virus die niet worden beantwoord door bestaande nieuwsmedia?	
Kindertelefoon? Jongerentelefoon?	Interesse?
Online invulling van jongerenparticipatie	Waar, hoe, wat is daarvoor nodig?

Dit was de laatste vraag, ik wil je nogmaals heel erg bedanken voor jouw deelname aan dit interview!
Ik ga jouw gegevens verwerken en hoop dat organisaties wat kunnen doen met jouw tips!

Bijlage 2: Interviewschema professionals

Hallo,

Alvast heel erg bedankt dat u tijd heeft vrijgemaakt om mee te werken aan mijn onderzoek.

Ik loop stage bij Save the Children en vanuit de universiteit krijg ik de taak om dit te combineren met mijn master-scriptie.

Op dit moment is Save the Children in samenwerking met Defence for Children bezig met het ontwerpen van een instrument om de verbinding tussen uitvoeringsorganisaties in het sociale domein onderling en met financieel kwetsbare jongeren te versterken.

Het doel hiervan is 3-ledig:

- Ten eerste om het taboe van armoede te verbreken,
- Daarnaast om vraag en aanbod beter bij elkaar aan te laten sluiten
- En tenslotte om jongeren hierbij mee te laten participeren.

Naar aanleiding van de ontwikkeling van deze methode, kwam de vraag hoe jongerenparticipatie op dit moment wordt weergegeven door uitvoerende organisaties. En welke factoren bijdragen aan succesvolle jongerenparticipatie.

Daarom werd aan mij gevraagd om hier onderzoek naar te doen. En dit is de reden dat wij vandaag met elkaar aan tafel zitten.

Ik zou graag enkele vragen stellen met betrekking tot jongerenparticipatie in uw organisatie. Na afloop zal ik het interview transcriberen en anonimiseren. Uw naam en organisatie zal alleen bekend zijn bij mij en Jeroen Horvers mijn stagebegeleider. De opname zal na transcriptie worden verwijderd.

Ik zou nu graag voor de tweede keer toestemming willen vragen of u akkoord gaat met de opname van het interview.

[Duidelijke ja horen]

Dan zal ik nu graag starten met het interview.

Introductie

Vragen	Probes
Kan je vertellen wie je bent?	Achtergrond; studie, hoelang werkend in dit veld?
Kan je de organisatie omschrijven waarbinnen je werkt?	Hoe jongerenparticipatie, wat voor jongeren, doel

Jongerenparticipatie binnen de organisatie

Vragen	Probes
Wat is uw visie met betrekking tot jongerenparticipatie?	[Eigen visie vs. Realiteit]
Wat voor visie met betrekking tot jongerenparticipatie is er binnen de organisatie	Wat is er en wat zou de rol van jongeren (kunnen) zijn?
↳ Rol jongeren?	Informereren, raadplegen, in dialoog gaan, inspraak, initiatief.

	Verschil nu en mogelijkheid tot uitbreiding
Wat zijn concrete stappen die moeten worden gedaan om jongerenparticipatie te faciliteren?	<ul style="list-style-type: none"> - Wie verantwoordelijk? - Inrichten jongerenparticipatie - Draagvlak? - Rol jongeren - Wie initiatief? - Hoe kindvriendelijk?
In hoeverre is er sprake van jongerenparticipatie?	[Eigen mening] Wat wordt er werkelijk mee gedaan?

Kosten

Vragen	Probes
Wat zijn de kosten voor jongerenparticipatie?	Uren, tijd, geld, moeite
Wat zijn obstakels die men tegenkomt op de weg naar succesvolle jongerenparticipatie?	Vanuit jezelf, vanuit organisatie, vanuit de jongeren, vanuit partner-organisaties. Intern vs. Extern.
Zijn er regels van bovenop opgelegd met betrekking tot participatie? Zo ja, wat?	Voorwaarde om te opereren, voorwaarde voor subsidie

Baten

Vragen	Probes
Wat levert het op?	Doel, nut? Voor jezelf en organisatie. Eventueel samenleving
Wat zijn de belangen van de organisatie?	Advies, PR, geld
Wat is volgens jullie de meerwaarde voor jongeren om mee te doen?	
Wat hebben jullie tot nu toe gedaan met adviezen vanuit jongeren? Voorbeeld?	Toegepast wel of niet? Waarom?

Succesfactoren?

Ik ben benieuwd wat er nodig is om jongerenparticipatie succesvol te maken, daarom ben ik benieuwd wat er volgens jou nodig is om naast jongerenparticipatie in te zetten, het ook succesvol te maken?

Vragen	Probes
Ten eerste, wanneer is jongerenparticipatie succesvol?	Betekenisvol?
Wat is hiervoor nodig?	
Welke investeringen zijn hiervoor nodig?	Hoe? → Hoe? → Hoe?

Participatie financieel kwetsbare jongeren.

Jullie houden je bezig binnen het gebied van armoede en schulden, ik ben benieuwd hoe jullie dit aanpakken en hoe jullie juist deze jongeren bereiken.

Vragen	Probes
Hoe bereiken jullie deze jongeren?	
Hoe maak je het voor deze groep succesvol/betekenisvol?	

Tot slot: Toekomst

Vragen	Probes
Hebben jullie doelen met betrekking tot jongerenparticipatie voor komende jaren?	

Dit was de laatste vraag, heb je nog iets toe te voegen wat je graag zou willen vertellen?

Dan wil ik je ontzettend bedanken voor de deelname aan mijn onderzoek, ik ga nu aan de slag om jouw gegevens te verwerken. Aan het eind van mijn scriptie zal ik een terugkoppeling maken naar de data, heb je hier interesse in?

Bedankt!

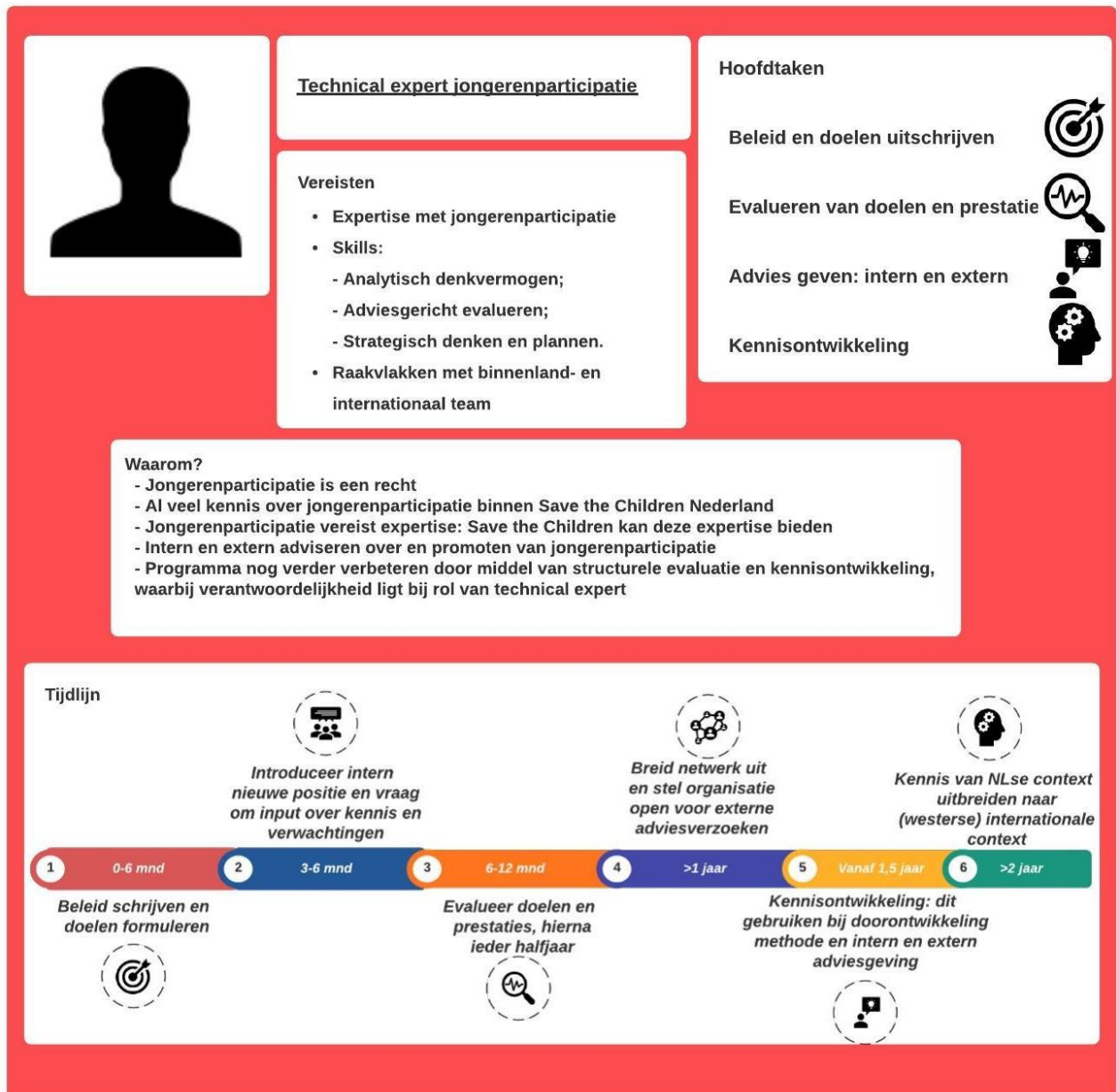
Bijlage 3: Codeboek

Tabel 2: Codeboek

Afkorting	Code	Omschrijving
Background	Background	Achtergrond omschrijving. Uitleg of niet relevant voor analyses
Behoeft	Behoeft	Behoeft van organisatie op gebied van (financieel kwetsbare) jongeren. E.g. waarom jongerenparticipatie?
Corona	Corona	Wanneer wordt gesproken over Corona, niet relevant voor analyses
Emp.jp	Empowerment jongerenparticipatie	Wanneer wordt gesproken over de empowerment-effecten van jongerenparticipatie
Exp.	Experience	Eigen ervaring van jongeren met participatie
Hoe.ber	Hoe bereiken	Hoe kunnen organisaties het beste jongeren bereiken?
Hoe.enth	Hoe enthousiasmeren	Hoe kunnen organisaties het beste jongeren enthousiasmeren?
Init.	Initiatief	Wie neemt het initiatief?
Intrins.mot.	Intrinsieke motivatie	Wanneer motivatie om jongerenparticipatie op te zetten vanuit persoon zelf komt
Inv.jp	Invulling Jongerenparticipatie	Voorbeeld van hoe jongerenparticipatie wordt ingevuld
Ken.jp	Kennis jongerenparticipatie	Wanneer kennis van jongeren over jongerenparticipatie wordt getest
Kindvr.	Kindvriendelijk	Wat er voor nodig is om participatie kindvriendelijk te maken
Men.jp	Mening jongerenparticipatie	Wanneer eigen mening wordt gegeven over jongerenparticipatie
Need.attid	Need attitudinal	Wanneer wordt gesproken over gedrag dat nodig is om jongerenparticipatie succesvol te maken. N.b. dit kan gedrag van alle betrokken personen zijn
Need.dag	Need dagelijks	Hoe jongerenparticipatie in het dagelijks functioneren van een organisatie naar voren kan komen
Need.duurz	Need duurzaam	Wat ervoor nodig is om jongerenparticipatie duurzaam te maken
Need.fys	Need fysiek	Wanneer wordt gesproken over fysieke zaken die jongerenparticipatie succesvol maken

Need.norm	Need normatief	Wanneer gesproken wordt over de normen en visie binnen de organisatie die ervoor zorgen dat jongerenparticipatie succesvol wordt
Need.org	Nodig vanuit organisaties	Wat organisaties/profs moeten doen
Nut.jong	Nut voor jongeren	Waarom jongerenparticipatie specifiek voor jongeren nuttig is
Nut.alg	Nut jongerenparticipatie algemeen	Waarom jongerenparticipatie nuttig is in het algemeen
Nut.org	Nut organisatie	Waarom jongerenparticipatie specifiek voor organisaties nuttig is
Obst.ext	Obstakel extern	Wanneer over een obstakel wordt gesproken wat een externe oorsprong heeft, vanuit het perspectief van de organisatie die jongerenparticipatie wil opzetten. E.g. gemeente is extern
Obst.int	Obstakel intern	Wanneer over een obstakel wordt gesproken wat een interne oorsprong heeft, vanuit het perspectief van de organisatie die jongerenparticipatie wil opzetten
Obst.pers	Obstakel persoonlijk	Wanneer over een obstakel wordt gesproken wat een persoonlijke oorsprong heeft, bij degene die jongerenparticipatie kan faciliteren
Obst.rest	Obstakel rest	Voorbeelden van obstakels die niet in bovenstaande categorieën kunnen worden ingedeeld
Online	Online	Online jongerenparticipatie d.m.v. webcam en sociale media
Pers.	Persoonlijk	Achtergrond persoon, voorstellen, leeftijd, werkervaring, school, etc.
Result.pos	Resultaat positief	Wanneer gesproken wordt over positieve/neutrale uitkomsten van jongerenparticipatie
Result.neg	Resultaat negatief	Wanneer gesproken wordt over negatieve uitkomsten van jongerenparticipatie
Vuln.ber	Vulnerable bereiken	Hoe bereiken kwetsbare jongeren?
Vuln.inv	Vulnerable invulling	Hoe jongerenparticipatie invullen voor kwetsbare jongeren?
Wens	Wens	Wens voor jongerenparticipatie, verbeteren

Bijlage 4: Infographic – Advies Expert Jongerenparticipatie

Figuur 4: Infographic: advies technical expert jongerenparticipatie (bron: auteur)

